

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

PAZIŅOJUMS

Rīgā

2021. gada 31. augustā

Nr. 21

Viedoklis par valsts vakcinācijas politiku un nepieciešamo rīcību Covid-19 pandēmijas ierobežošanā

I

Covid-19 pandēmijas apkarošana ir prioritārs Ministru kabineta un arī Saeimas uzdevums. Efektīvs līdzeklis tās ierobežošanai ir plaša iedzīvotāju vakcinācija.

Vakcinācija nenovērs inficēšanos pilnīgi visos gadījumos, tomēr, pirmkārt, tā ievērojami samazina saslimšanas iespēju; otrkārt, saslimšanas gadījumā tā gandrīz vienmēr nodrošina vieglu slimības gaitu un glābj no nāves; treškārt, vakcinācija ievērojami samazina iespēju inficēt citus cilvēkus.

Vakcinācijas politikai jānodrošina pēc iespējas lielākas iedzīvotāju daļas brīvprātīga vakcinācija. Saeimas deputātiem, valdības locekļiem, valsts un pašvaldību darbiniekiem un, protams, arī Valsts prezidentam ir pienākums rādīt priekšzīmi vakcinējoties.

Saeimai ir jāpanāk vienots redzējums Covid-19 pandēmijas ierobežošanā un vakcinēšanas politikā. Tas ir visas tautas interesēs.

Valsts politikai ir jābūt elastīgai. Tai jāņem vērā gan saslimstības un iedzīvotāju apdraudētības līmenis, gan jaunākās zinātnes atziņas, gan Eiropas un

citū valstu pieredze. It īpaši jāievēro tas, ka situācija ir pastāvīgi mainīga. Šis elastīgums ir jāiestrādā Saeimas un valdības lēmumos.

Tādēļ Saeimai nepieciešams pieņemt tādu likumu, kas pilnvaro Ministru kabinetu noteikt regulējumus, kuri attiecīgajā brīdī vajadzīgi Covid-19 pandēmijas ierobežošanai un cilvēku veselības aizsardzībai.

Covid-19 pandēmijas apkarošana un vakcinācijas iespējami plaša aptvere ir visas tautas kopēja lieta. Tādēļ ir nepieciešamas diskusijas par labāko ceļu, kā to panākt.

Taču šīm diskusijām jābalstās tikai un vienīgi racionālos apsvērumos. Vakcinācija nav ticības, filozofijas vai pasaules uzskata jautājums, bet gan konkrēts, lietišķs risinājums, kas nodrošina sabiedrības veselību un drošību. Šāda pieeja atbilst arī Latvijas pilsoņu lielum lielā vairākuma nostājai.

Politiskas spēles, manipulējot ar neinformētību, aizspriedumiem un sazvērestības teorijām, tiešā veidā apdraud cilvēku veselību un dzīvību.

Vienlaikus ir jāuztur cieņpilns dialogs ar pagaidām pret vakcinēšanos vēl skeptiski noskaņoto mazākumu. Latvijas informatīvajā telpā par Covid-19 pandēmiju ir daudz mulsinošas un pretrunīgas informācijas, kas nav iegūta no zinātniski autoritatīviem un kompetentiem avotiem. Gan valstij, gan arī sabiedrībai pašai ir jāpalīdz līdzcilvēkiem orientēties šajā situācijā un atdalīt graudus no pelavām.

Mēs neesam cits citam pretinieki, mēs esam viena Latvijas tauta.

II

Uzskatu, ka Covid-19 apkarošanas un vakcinācijas politikai ir jābalstās uz šādiem principiem.

1. Vakcinācija ir **brīvprātīga**, un arī turpmāk tai jābūt brīvprātīgai.

2. Lai **samazinātu inficēšanās risku**, ir pamatoti noteikt pasākumus un pakalpojumus, kas ir pieejami tikai ar sadarbspējīgiem **sertifikātiem** (kurus iegūst vakcinētas, Covid-19 pārslimojušas vai noteiktos gadījumos arī nesen testētas personas). Tas pats attiecas uz citiem ierobežojumiem, kas nepieciešami cilvēku veselības aizsardzībai.

3. Satversme un Eiropas Cilvēktiesību konvencija pieļauj noteikt pasākumus, kas vērsti uz inficēšanās riska samazināšanu, ja tie ir **samērīgi**.

Nosakot samērīgumu, jāņem vērā, ka vakcinētām personām, kuras rada mazākus riskus sev un sabiedrībai, šie pasākumi var būt mazāk ierobežojoši.

4. Atsevišķos gadījumos Ministru kabinets uz likuma pamata var noteikt visā valstī vienotu, **centralizētu** regulējumu atsevišķām profesijām (piemēram, sociālajiem darbiniekiem, kas strādā ar paaugstināta riska grupām, medicīnas personālam, skolotājiem u.tml.) vai publiski pieejamām vietām (piemēram, restorāniem, teātriem u.c.). Tomēr, ja tas iespējams, priekšroka dodama **decentralizētai** lēmumu pieņemšanas stratēģijai, kas būtu vairāk piemērota konkrētai vietai, iestādei, individuālam gadījumam, dodot iespēju konkrētām pašvaldībām un iestādēm lemt par konkrētiem pasākumiem (piemēram, par skolu vai bērnudārzu pieejamību pandēmijas apstākļos).

5. Īpašs, taisnīgs risinājums nepieciešams attiecībā uz tiem cilvēkiem, kuri **medicīnisku** iemeslu dēļ nevar vakcinēties.

6. Darba devēja tiesības atlaist darbinieku, kurš nav vakcinējies, ir vēl nopietni jāizdiskutē. Vispirms jau tas nedrīkst attiekties uz visiem darbiniekiem, bet gan tikai uz tiem, kuri darbā saskaras ar klientiem. Taču arī šādā gadījumā atbrīvošana no darba būtu pieļaujama tikai kā galējs risinājums, ja darba devējam nav iespējams šo darbinieku nodarbināt citā vietā vai veidā vai ja ilgstoši par to nav panākta vienošanās. Ja šādu regulējumu vispār pieņem, tad tajā jāparedz pietiekams pārejas periods.

7. Lemjot par pasākumiem cilvēku veselības aizsardzībai, ir jāņem vērā, ka situācija kopš šī gada sākuma ir mainījusies. Tagad vakcīnas ir pieejamas, un visi, kas rūpējas par savu veselību, jebkurā brīdī var vakcinēties.

Tāpēc turpmāk tik plaša mēroga **ekonomikas apturēšana** un tik tālejoši ierobežojumi, kas līdz ar to skartu arī jau vakcinētas personas, kuras risku sev un sabiedrībai ir mazinājušas, vairs **nebūtu nepieciešami**. Izņēmums varētu būt vienīgi augstas saslimstības uzliesmojuma gadījumi, kas var novest pie nopietniem traucējumiem medicīniskās aprūpes sistēmā.

8. Ņemot vērā gan jaunākās pētniecības atziņas, gan pašu vakcīnu attīstību, perspektīvā ir jāpiedāvā iespēja visām jau vakcinētajām personām, kas to vēlēšies, pēc zināma laika saņemt vēl **papildu (trešo) poti** imūnsistēmas nostiprināšanai. Latvijai ar to jau tagad jāērķinās un jāiepērk attiecīgās devas.

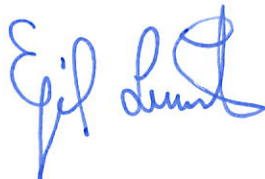
9. Visi Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumi, to izmaiņas, saturs, jēga un mērķis, kā arī atbildes uz biežāk uzdotiem jautājumiem visiem saprotamā un viegli pieejamā veidā ir **jākomunicē** iedzīvotājiem.

III

Noslēgumā secinu, ka pašreiz Saeimā apspriesto apjomīgo un smagnējo Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma grozījumu vietā Saeimai vajadzētu pieņemt nelielus likuma grozījumus, kas būtu mērķtiecīgi vērsti uz šeit minēto deviņu principu īstenošanu.

Likuma regulējumam jādod tiesības Ministru kabinetam un pašvaldībām, ja šādas tiesības pašreizējā spēkā esošā likuma redakcijā vēl nav pietiekamas, elastīgi un samērīgi veikt nepieciešamos pasākumus Covid-19 pandēmijas ierobežošanai, ņemot vērā cilvēka pamattiesības.

Valsts prezidents

Egils Levits